

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2015:34

Oberoende förvaltning av privatägd skog i Härjedalen – finns det intresse för det?

*Independent management of privately owned
forest in Härjedalen -
Is there any interest of it?*

Manne Bäckman

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2015:34
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

Oberoende förvaltning av privatägd skog i Härjedalen – finns det intresse för det?

Independent management of privately owned forest in Härjedalen - Is there any interest of it?

Manne Bäckman

Handledare: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Staffan Stenhag, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2015

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2015:34

Omslagsbild: Motiv Glötesvålen. Foto © Manne Bäckman.

Nyckelord: privatskogsbruk, skogsförvaltning, skogsskötsel

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Detta är ett examensarbete inom ämnet skogshushållning på c-nivå motsvarande 15 högskolepoäng, vilket innebär 10 veckors heltidsstudier. Examensarbetet har utförts under höstterminen 2015, i samarbete med mitt eget företag.

Syftet med detta arbete är att undersöka om det finns intresse hos privata markägare i Härjedalen att ha en oberoende part som hjälper till att förvalta deras skogar. Detta för att kunna utveckla mitt företag i den riktningen jag vill och i framtiden kunna jobba heltid som egenföretagare, med skogsförvaltning som ett av benen att stå på.

Jag vill tacka min handledare Eric Sundstedt vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg för all hjälp och kloka råd under arbetets gång.

Vemhån, oktober 2015

Manne Bäckman

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	iii
1. ABSTRACT.....	1
2. INLEDNING.....	3
2.1 Bakgrund.....	3
2.2 Syftet.....	3
2.3 Avgränsning.....	3
3. LITTERATURSTUDIE.....	5
3.1 Privata skogsägare.....	5
3.2 Skogsägarnas olika mål	5
3.3 Andra förvaltningsaktörer	6
3.4 Vilka tjänster köper markägaren in i dagsläget och hur värdesätts det .	8
3.5 Skogsägandets historia	9
3.6 Mitt eget företag.....	10
4. MATERIAL OCH METODER	13
4.1 Geografiskt urval	13
4.2 Datainsamling.....	13
4.3 Material.....	13
4.4 Hur samlar man in data till en undersökning	13
4.5 Intervjuteknik.....	14
5. RESULTAT	17
5.1 Intervjufrågor	17
6. DISKUSSION	23
6.1 Brister att tänka på.....	23
6.2 Reflektion av resultatet	23
7. SAMMANFATTNING	25
8. REFERENSLISTA	27
8.1 Publikationer.....	27
8.2 Internetdokument.....	27
9. BILAGOR	29

1. ABSTRACT

This study investigates the interest among private forest owners to have their forest managed by an independent forest consultant.

The objective is to assess the market potential for consultancy services in forest management. The survey was conducted in the province of Härjedalen, Sweden, through telephone interviews with 21 private forest owners.

Most of the forest owners were interested in independent forest management.

2. INLEDNING

Idén till detta arbete har jag kommit på själv då jag under årens lopp träffat på ett antal olika markägare som anser sig inte ha tillräckliga kunskaper om hur man sköter skog och som känner att de skulle behöva en hjälpande hand.

2.1 Bakgrund

För att fullborda studierna till skogsmästare vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg så ingår det att göra ett examensarbete på 15 högskolepoäng motsvarande 10 veckors heltidsstudier.

Grundpunkten för detta arbete är att undersöka om privata markägare har ett intresse av att en oberoende part hjälper dem helt eller delvis med sin kompetens i arbetet att förvalta deras skogar efter markägarens egna önskemål om skogen.

2.2 Syftet

Syftet med detta arbete är att undersöka om det finns intresse hos privata markägare att en oberoende part hjälper dem med deras skogsskötsel eller inte. Även att undersöka vad markägarna är beredda att betala en förvaltare som hjälper till med skötseln av deras skogar.

Detta arbete sker i samarbete med mitt eget företag och finns intresse för oberoende förvaltning är tanken att det kan bli en av grenarna i mitt företag, i mitt mål att kunna jobba heltid som egenföretagare året runt och även kunna ha anställd personal i framtiden.

2.3 Avgränsning

För att kunna göra en bra undersökning när tiden är satt till 10 veckor så måste man begränsa sig geografiskt.

Därför är avgränsningen i detta fall landskapet Härjedalen som ligger i Jämtlands län, och för att jag bor och har mitt företag i Härjedalen.

Figur 2.1. Karta över Härjedalen (Härjedalen, Länk A, 2015).

3. LITTERATURSTUDIE

Ett av de två delmomenten i detta arbete är studera den litteratur som skrivits om ämnet sedan tidigare. Denna litteraturfördjupning handlar om privata skogsägare, skogsägarnas olika mål, andra förvaltningsaktörer på marknaden, mitt eget företag samt vad man bör tänka på vid intervjuer av personer.

3.1 Privata skogsägare

Privata skogsägare är den största kategorin av markägare i vårt land, och de äger ungefär 50 % av alla skogsmark i Sverige. Det gör att Sverige är ett utav de länder i hela världen som har mest privatägd skog.

År 2011 fanns det 327 727 registrerade markägare i Sverige som är ägare eller delägare i någon eller några utav Sveriges 227 129 fastigheter som ägs utav fysiska personer.

25 % av alla markägare bor inte i samma kommun som de äger sin skog i, 68 % bor i samma kommun som man äger skogen i och de sista 7 % är delvis ägda av personer som inte bor i samma kommun. Definitionen av det är att minst en av ägarna bor i en annan kommun.

För att räknas som skogsägare i den officiella statistiken ska du själv eller tillsammans med någon äga minst en hektar produktiv skogsmark (Skogsstyrelsen, 2015, Länk B).

Antalet fastigheter som ägs av personer som inte bor i samma kommun har under de senast decennierna ökat markant. 1992 var det 22 % av brukningsenheterna, år 2000 hade siffran stigit till 34 % och år 2007 var siffran uppe i 36 % (ATL, 2007, Länk C).

Observera att siffrorna från Skogsstyrelsen är antalet markägare, alltså fysiska personer. Medan siffrorna från ATL är antalet brukningsenheter (Fastigheter) som ägs av personer som bor i en annan kommun.

3.2 Skogsägarnas olika mål

Nästan alla skogsägare har något/ några mål med sitt skogsäggande och med många skogsägare runt om i landet blir det många olika mål och värden som prioriteras.

Skogsägandet har idag inte alls lika stor betydelse för den privata ekonomin som den hade för tidigare generationers skogsägare som ofta hade skogen som komplement till lantbruket. Idag finns skogsägare spridda i nästan alla yrkesgrupper och är för de flesta inte huvudkällan till inkomst. Det relativt låga

behovet av skogen som huvudkälla till inkomst gör att det finns möjlighet för skogsägarna att även prioritera andra målsättningar så som rekreation, biologisk mångfald och andra miljöintressen o.s.v. Fortfarande är den ekonomiska betydelsen större för de flesta markägarna, jämfört med rekreation, miljö och mångfald med mera. Med det menas inte att de enbart är den ekonomiska betydelsen som skogsägaren prioriterar, utan att den är den som värderas mest, därefter kommer de andra värdena (Andersson m.fl., 2013).

Skogsägandet är även ett sätt att hålla kontakten med sina rötter och släktingar vilket ofta värderas högt av skogsägare (Andersson m.fl., 2013).

I en enkätundersökning av privata skogsägare i Västerbotten och Västernorrlands län år 2007 framkom det att största anledningen till att äga skog var möjligheten till inkomst genom försäljning av timmer och massaved och att föra traditionen av att äga och förvalta familjeskogen vidare. Inkomsten från skogen var en extra inkomstkälla för de flesta, då många har ett arbete på sidan om skogen som huvudkälla till sin inkomst. En av frågorna i enkäten var vad skogsägaren ville ha som mål för sitt skogsägande. Då ville 7 av 10 ha ökad virkestillväxt på fastigheten trots att skogen inte var huvudkällan till inkomst. Men 3 av 10 ville satsa på andra värden och utveckla dem.

Möjligheten att utveckla andra möjligheter än enbart ekonomi och skogens tillväxt har haft en ökande trend de senaste åren och spås även att fortsätta framöver (Andersson m.fl., 2013).

I samma studie från Västerbotten och Västernorrlands län kunde ett samband mellan storlek och antalet ägare på fastigheten skönjas. Skogsägare som äger en fastighet själv och som är av "större karaktär" tenderar till att vara mer intresserad av ekonomi och god tillväxt i skogen. Markägare som äger en mindre areal skog värderar skogens andra värden mer så som jakt och biodiversitet än den "ensamma storskogsägaren". Även skogsägare som samäger en fastighet med flera andra delägare, där arealen fördelat per person blir liten, tenderar att tänka lika som den lilla markägaren. Slutsatsen blir att ju större areal du förfogar över själv desto större är sannolikheten att du prioriterar ekonomi och tillväxt som punkt ett (Andersson m.fl., 2013).

3.3 Andra förvaltningsaktörer

Det finns redan företag och föreningar som i dagsläget erbjuder privata markägare förvaltning av deras skogsinnehav. Det finns några olika modeller som kommer att förklaras närmare här nedan. Arbetet går inte in på alla aktörer som erbjuder förvaltning utan tar upp tre aktörer av förvaltning av privatägd skog som finns på marknaden i dagsläget. Dessa tre aktörer har lite olika tank t.ex. med egna industrier för förädling av virke eller inte. De tre som beskrivs har följande företagsidé:

- Ett bolag/företag med egna industrier för förädling av skogsråvara.
- Ett bolag/ företag utan egna industrier för förädling.

- En kooperativ förening med delvis egna industrier för förädling.

Holmen Skog

Holmen Skog är ett aktiebolag med egna industrier för förädling av både timmer och massaved. Holmen erbjuder privata markägare förvaltning av deras skogar i områden där företaget självt är verksamt. Holmen vänder sig främst till markägare som äger större arealer skogsmark. Som markägare blir du erbjuden ett fullservicekontrakt som innefattar all skötsel av skogen och kontakter med entreprenörer och myndigheter om du vill, även hjälp med närliggande moment som exempelvis vägunderhåll. Det är du som markägare som tar alla slutliga beslut om en åtgärd ska genomföras eller inte. Under tiden som avtalet om förvaltning löper garanterar Holmen att de köper allt virke som du som markägare levererar (Holmen Skog, 2015, Länk D).

Mellanskog

Mellanskog är en medlemsägd förening med delvis egna industrier för förädling av skogsråvara. Mellanskog ser som sin viktigaste tjänst att genom sina inspektorer ge dig som skogsägande medlem i Mellanskog rådgivning om bl.a. skogsskötsel. Men de är även en fullservicepartner som kan erbjuda dig som markägare ett heltäckande skogsskötselkoncept från föryngring till färdigvuxen skog. Inspektorererna utgår alltid från dina och fastighetens förutsättningar för att optimera skötsel utifrån dessa kriterier som du som markägare har. Kortare utbildningar inom skogliga ämnen är också något som Mellanskog erbjuder sina medlemmar med jämna mellanrum. Sedan maj 2014 har Mellanskog ett samarbete med LRF Konsult för att kunna erbjuda mer och bättre ekonomisk hjälp och rådgivning (Mellanskog, 2014).

Skogssällskapet

Skogssällskapet är ett företag som inte äger några egna industrier utan säljer allt virke vidare till många olika företag och föreningar totalt ca 130 st olika uppköpare av virket. Sällskapet köper virket av markägaren och säljer det vidare i sin tur. Det är alltså Skogssällskapet som betalar dig som markägare för virket du levererar. Grundmålet är att du som skogsägare bestämmer hur skogen ska skötas efter dina mål och utifrån det få ut så mycket som möjligt av ditt skogsägande, att varje bestånd får rätt åtgärd under rätt tid. Vid en avverkning ska du som markägare i förväg ha kontroll på hur skattekonsekvenserna blir på inkomsten som avverkningen ger. I övrigt fungerar det ungefär lika som de andra två aktörerna ovan dvs. att de antingen erbjuder en totalförvaltning eller hjälp med vissa delar som du som kund önskar. Det är alltså du som markägare som bestämmer om åtgärden skall göras eller inte, förvaltaren kommer bara med förslag som hen tycker är lämplig för att föra fastigheten i den riktning som du som markägare har valt (Skogssällskapet, 2015, Länk E).

3.4 Vilka tjänster köper markägaren in i dagsläget och hur värdesätts det

Redan idag köps en hel del tjänster in utav landets privata skogsägare, inte totalförvaltningar i så stor utsträckning men vissa deltjänster köps in i ganska stor utsträckning.

I ett examensarbete från Jägmästarprogrammet, skrivet av Filip Eriksson, frågar han i enkätundersökning hos privata markägare vilka tjänster de köper in i dagsläget utav andra parter. Vanligaste var inköp av en skogsbruksplan, på andra plats bokslut och deklaration och på tredje plats kom bokföring. Enligt Erikssons undersökning köpte 74 % av de som svarade en skogsbruksplan till sin/sina fastigheter. Även planering av åtgärder, skoglig rådgivning och skatteplanering fanns med på listan över vilka tjänster markägarna köper in. Dessa siffror gäller i medeltal för hela studien (Eriksson, 2014).

I samma studie visade det sig också att inköpet av olika tjänster varierar om det är en eller flera ägare på fastigheten, åbor respektive utbor och hur stor areal fastigheten har.

Bland annat köper utbor in skogsbruksplan i något mindre utsträckning än åbor, men de köper in deklaration och bokslut i större utsträckning än utbor. En stor skillnad mellan medeltalen och en viss grupp var hur de skiljer sig i inköp av skatteplanering hos lite större markägare. En kategori i studien var markägare som äger en areal mellan 601 – 1000 hektar. Där visade de sig att i den gruppen markägare var det 60 % av dem som svarade som köpte in tjänsten skatteplanering jämfört med 33 % som var helheten när alla svar satts i medeltal för hela studien (Eriksson, 2014).

De markägare vilka redan har förvaltning eller köper in olika tjänster fick frågan vad de betalar per hektar och år för det. Även där skiljer sig priserna mellan hur stor areal ägaren förfogar över. Större markägare betalar mer per hektar jämfört med mindre, detta för att på en större fastighet är det oftast mer som ska göras jämfört med en mindre. På de mindre är det inte säkert att det behövs några åtgärder varje år utan kanske det är några års mellanrum mellan åtgärderna. På de större fastigheterna är troligt att det sker åtgärder oftare, ibland flera åtgärder per år.

Fastigheter över 1000 hektar ligger förvaltningskostnaden på 39,2 kr per ha och år, om man summerar alla kostnader markägaren har på ett år. Fastigheter i gruppen 200 -300 hektar låg förvaltningskostnaden på 30,4 kr per ha och år. Medelkostnaden om man väger samman alla svaren blir 30,8 kr per ha och år. De markägare som anlidade en fristående förvaltare redan i dagsläget låg lite högre i kostnad per ha och år, där låg medelkostnaden på 54,7 kr per ha och år.

Även på frågor om kostnader per hektar och år så skiljer sig svaren om fastigheterna har en eller flera ägare men skillnaden är nästan obefintlig.

Fastigheter med flera delägare lägger lite mer pengar per år på olika tjänster och förvaltning mot ensamägda (Eriksson, 2014).

Vidare i studien ställer Eriksson en fråga vad markägarna skulle vara villiga att betala per hektar och år för ett förutbestämt förvaltnings paket. Paketet innehåller följande.

- Skoglig rådgivning
- Åtgärdsplanering
- Upprättande och uppdatering av skogsbruksplan
- Virkesförmedling
- Personlig förvaltare

För det paketet skulle markägarna i medeltal vara beredda att betala 13,83 kr per ha och år. Det markägarna värdesatte mest i förvaltningspaketet var att arbetet utfördes med bra kvalitet, därefter var största möjliga ersättningen för virket som markägaren säljer. Förtroendet för förvaltaren kom på plats tre bland svaren (Eriksson, 2014).

3.5 Skogsägandets historia

Långt tillbaka i tiden hade inte skogsmark särskilt stor betydelse för privatpersoner, den skulle bara räcka till husbehovet. Det viktiga var att det fanns tillräckligt med odlingsmark och bete för djuren, virke för byggnationer och ved att elda med samt rätten till jakt och fiske. Att äga mer mark utöver det var inte särskilt intressant, skog fanns det ju nästan hur mycket som helst utav (Skogs Sverige, 2015, Länk F).

Avvittringen var något som pågick från 1600-talet och ända in på början av 1920-talet. Med avvittring menas en lantmäteriförrättning där skogsmarken delades upp mellan staten och bönderna. I Norrland fick många hemman enorma arealer med skogsmark. På den tiden var skogsmark fortfarande i stort sett värdelös, det fanns egentligen inget ekonomiskt värde i den. Så det tillförde nästan inget att äga skog på den tiden. På grund utav det var skogsmark på den tiden mycket billig att köpa in. Personer som hade börjat med trävaruförsäljning och hade ekonomiska resurser började därför köpa in stora arealer skogsmark utav privatpersoner runt om i landet (Skogs Sverige, 2015, Länk G).

Det var under denna tid, när skogsmark ansågs nästintill värdelös av bönder och nybyggare, som dagens stora skogsbolag och företag köpte på sig stora arealer mark av privatpersoner. Många gånger uppges det att affärerna inte gått rätt till, utan bonden har i stort sett blivit lurad utav köparen. Staten började uppmärksamma detta, att flertalet bolag och företag köpte upp det som innan varit privatägda marker för att utveckla sina egna industrier. Därför kom det en lag år 1906 som satte stopp för bolag och företag att köpa på sig mer mark. Denna lag gällde enbart Norrlandslänen från början. Lagen utvecklades emellertid under åren och år 1925 fanns det en lag som gällde hela Sverige. Från år 1932 gäller även denna lag stiftelser och motsvarande. Sedan dess har de

stora bolagens och företagens markinnehav inte förändrats särskilt mycket fram tills idag (Skogs Sverige, 2015, Länk H).

Privata markägare som fortfarande ägde skogsmark började fundera på hur de kunde stärka sin position, på marknaden för träråvara, gentemot de stora företagen med egna industrier. År 1913 bildas Sveriges första Skogsägareförening, den bildades i Unnaryd, Jönköpings län. Föreningen blir inte långvarig utan upphör fyra år senare. Men där lades grund till idén om att privata skogsägare hade ett bättre förhandlingsläge mot de stora företagen om de gick samman. Under åren därefter startade flertalet liknade föreningar runt om i Sverige just för att stärka de privata aktörerna på marknaden (Holmberg, 2005).

Skogsägarföreningar finns kvar även idag men har inte samma betydelse som för hundra år sedan. Ganska fort efter att olika föreningar bildats övergick deras huvudsyfte till att hjälpa föreningens medlemmar att förmedla skogsråvara. För att ytterligare stärka privata skogsägare på marknaden började föreningarna på 1960- och 1970- talet bygga upp egna industrier för förädling av skogsråvara. I slutet av 1970- talet kom en rejäl lågkonjunktur för svenskt skogsbruk som tog hårt på flera av landets skogsägarföreningar. Södra fick hjälp av svenska staten att överleva, vissa andra gick det så dåligt för att det blev konkurs. Under denna lågkonjunktur rasade antalet medlemmar som var med i någon förening runt om i Sverige.

När konjunkturen vände igen gick antalet medlemmar också upp, men inte till den nivå som var innan konjunktursvackan (Norlin, 2012).

Idag har föreningarna ungefär samma betydelse som för hundra år sedan genom att slå vakt om privata skogsägares intressen och förmedla medlemmarnas virke. Samtidigt har de större skogsbolagen en mycket mer välutvecklad köpverksamhet för virke av privatpersoner mot för hundra år sedan (ATL, 2015, Länk I).

3.6 Mitt eget företag

Här följer en kort och förenklad beskrivning av mitt företag och som tar upp de större händelserna från att det startades och fram till hösten 2015.

Företaget startades under vårvinter 2012 då jag nyss fyllt 18 år och fick starta eget företag. Företaget är registrerat som enskild firma.

Inriktningarna i företaget idag är följande.

- Ungskogs- och underväxtröjning
- Timmerhus och timmerproduktstillverkning.
- Trädfällning

- Vedproduktion
- Julgransodling och försäljning
- Skogsbruksplanläggning
- Sågverk

Under sommaren 2012 utfördes mina första uppdrag i företaget, det var några mindre ungsksröjningar åt privata skogsägare.

I januari 2013 togs kontakten med ett företag i Finland som heter Round Tec som tillverkar stora timmersvarvar för att konstruera timmerhus. Efter ett studiebesök hos Round Tec i Finland togs beslutet att köpa in en sådan maskin för att kunna vidareutveckla mitt företag. Under försommaren 2013 kom maskinen till Vemhån och ett hus för att ha svarven i byggdes.

Med svarven och fortsatta röjningar kunde jag arbeta mer som egenföretagare resten av det året samt på helger och lov.

Figur 3.1. Hundkoja gjord med svarven. (Foto Manne Bäckman)

Hösten 2014 påbörjades nästa steg i företagets utveckling. Under den tid jag arbetat med svarven och gjort några mindre hus och andra timmerprodukter kände jag att ett sågverk skulle vara ett bra komplement för att ytterligare utveckla företaget.

I december det året beställdes ett bandsågverk av större modell från Polen med leverans under juli 2015. Med ytterligare en maskin i företaget behövdes det även ett hus till den vilket byggdes under sensommaren/ hösten 2015.

4. MATERIAL OCH METODER

De metoder som används i denna studie är en litteraturstudie som behandlar relevanta ämnen med koppling till studien och telefonintervjuer med privata markägare som äger skogsmark i Härjedalen. Studien ska ligga till grund för att undersöka om privata markägare i Härjedalen är intresserade av att en oberoende part hjälper dem helt eller delvis med skötsel av deras skogar. Dessutom efterfrågas intresset för vad de skulle vilja ha hjälp med samt vad de skulle vara beredda att betala för det.

Totalt har 25 st markägare kontaktats, utav dessa var det 21 st som svarade och det är dessa 21 som besvarade frågorna som ligger till grund för resultatet i detta arbete.

4.1 Geografiskt urval

Samtliga tillfrågade i intervjun äger skogsmark i Härjedalen. Arealen de förfogar över varierar, detta för att få åsikter från både stora och små fastighetsägare. Markägarna som intervjuats äger skogsmark som är spridd över hela landskapet Härjedalen för att få en bred och jämn bild utav läget. Markägarna har slumpats fram från registret över fastigheter i Jordbrukskalendern. Antalet markägare har försökts få så jämnt som möjligt mellan landskapets församlingar.

Telefonintervjuerna utfördes under oktober 2015.

4.2 Datainsamling

Data till denna studie samlades in genom att frågorna i (Bilaga 1) ställdes till samtliga intervjuade markägare och svaren antecknades. Därefter har svaren bearbetats och sammanställts. Svaren har sammanställts med hjälp utav Microsoft Word och Microsoft Excel.

4.3 Material

Materialet till litteraturstudien har hämtas från internet och publikationer.

4.4 Hur samlar man in data till en undersökning

För att göra olika sorters undersökningar hos olika personer finns det två huvudtyper att göra det på. Det ena är enkätundersökning där frågorna man vill ha svar på skickas ut till de som ska besvara enkäten. De besvarar frågorna och sedan skickas frågorna och svaren tillbaka till frågeställaren.

Intervju är det andra alternativet och det sker genom direktkontakt mellan frågeställare och frågebesvarare. Där pratar båda parterna med varandra i realtid (Jonsson, 2009).

Det är intervjuer som ligger tillgrund för denna studie. Anledningen till det var för att kunna utveckla frågorna för den som intervjuades, om det skulle behövas, för att kunna få så bra och välutvecklade svar som möjligt.

4.5 Intervjuteknik

En intervju är en metod för att ta reda på information från en eller flera personer genom att ställa olika frågor till den man intervjuar. En intervju förutsätter direkt kontakt mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad, därför måste en intervju ske via samtal. Antingen genom ett personligt möte öga mot öga men det går även bra med telefonsamtal eller liknade (Jonsson, 2009).

Att genomföra en intervju kräver bra förberedelser för att få ut så mycket som möjligt, men även lite improvisation för att lösa eventuella mindre problem som uppstår just under själva intervjun. En bra intervjuare är lyhörd och anpassar sig hela tiden till utvecklingen i intervjun och följer hela tiden en tydlig röd tråd. Hela tiden förs noggranna anteckningar för att inget svar skall falla i glömska (Jonsson, 2009).

Genomförandet av en intervju bör göras genom att gå igenom dessa sex grundläggande steg enligt Jonsson (2009).

1. Börja med att tala om vem du är, hur intervjun kommer att gå till och vad den handlar om. Tala också om hur och vad du ska använda svaren till, samt hur du tänkt dokumentera svaren under intervjuns gång.
2. De första frågorna bör vara öppna och ge den intervjuade personen möjlighet att själv vidare utveckla sina egna svar, ställ gärna uppmuntrande frågor som "Hur då?" eller "Intressant, fortsätt!" för att få mer utvecklande svar av den intervjuade. Undvik kritiserande frågor som "Varför?".
3. Här kan du börja fråga lite mera ingående om vissa detaljer, antingen detaljer du har förberett frågor på men även lite improviserade detaljfrågor du kommer på just för stunden som du tycker är relevanta för ämnet.
4. Har börjar intervjun leda mot sitt slut, kontrollera gärna svaren på de centrala frågorna så att dessa stämmer. Det för att se om det stämmer men även för att den som blir intervjuad kan ha något mer att tillägga. Men se upp så det inte börjar låta som ett förhör av personen.
5. Summera intervjun för den tillfrågade ganska snabbt och berätta lite mera på djupet vad din studie handlar om. Fråga den tilltalade om något är oklart och om personen har några egna frågor eller funderingar.

6. Intervjuns slutpunkt. Här tackar du för att personen ställt upp, och berättar vad som kommer att hända härnäst. Fråga också om du kan återkomma senare om du glömt något eller vill ha ett mer utförligt svar på något senare.

Observera att ingen intervju är den andra lik utan att du som intervjuar måste göra vissa taktiska ändringar från fall till fall för att försöka få ut så mycket som möjligt av varje intervju (Jonsson, 2009).

Sista steget är att sammanställa de fakta du fått ut från intervjun. Att sammanställa en intervju är inget man gör i en handvändning. Det kräver många timmars jobb och att man verkligen tänker efter och låter de svaren du fått få sjunka in. Därför ska du inte sammanställa en intervju direkt efter, utan låt det gå några timmar så du får lite distans till intervjun. Renskriv gärna anteckningarna på dator, för när du skriver anteckningarna en gång till ges du mer tid att minnas tillbaka och reflektera över svaren. Ta inte med svar som inte har med intervjun att göra. T.ex. om den som blir intervjuad tar upp irrelevanta saker som ligger utanför området och börjar prata om en utlandssemester eller en rolig händelse i personens liv. Det kan vara till en fördel när du sedan ska sammanställa alla svaren, så att du då inte behöver sitta och sortera fakta när du ska göra den slutliga sammanställningen. Det kan annars lätt bli att du tappar tråden i arbetet och information som icke hör till ämnet följer med in i arbetet (Hedin, 1996).

5. RESULTAT

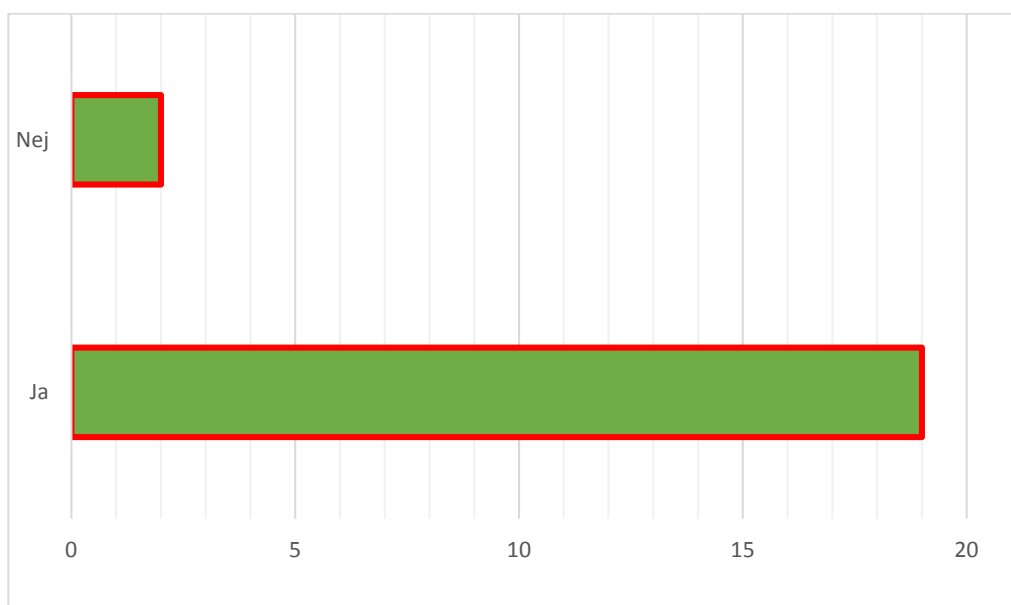
Här presenteras de svar och resultat som framkommit utav intervjuerna. Totalt har 25 st markägare kontaktats, vara av 21 st svarade och det är de svaren från de 21 personerna som resultatet bygger på. Det ger en svarsfrekvens på 84 %.

Svaren presenteras i den ordning de ställdes i enkäten, relativt kortfattat och med figurer som hjälp.

5.1 Intervjufrågor

”Är du intresserad av möjligheten till att en oberoende part hjälper till att ”förvalta” ditt skogsinnehav efter dina önskemål?”

Av de totalt 21 personerna som besvarade intervjun var det nästan alla som var intresserade av en oberoende skogsförvaltare. Närmare bestämt 19 stycken. Två stycken sa direkt nej, inget intresse fanns hos dem.

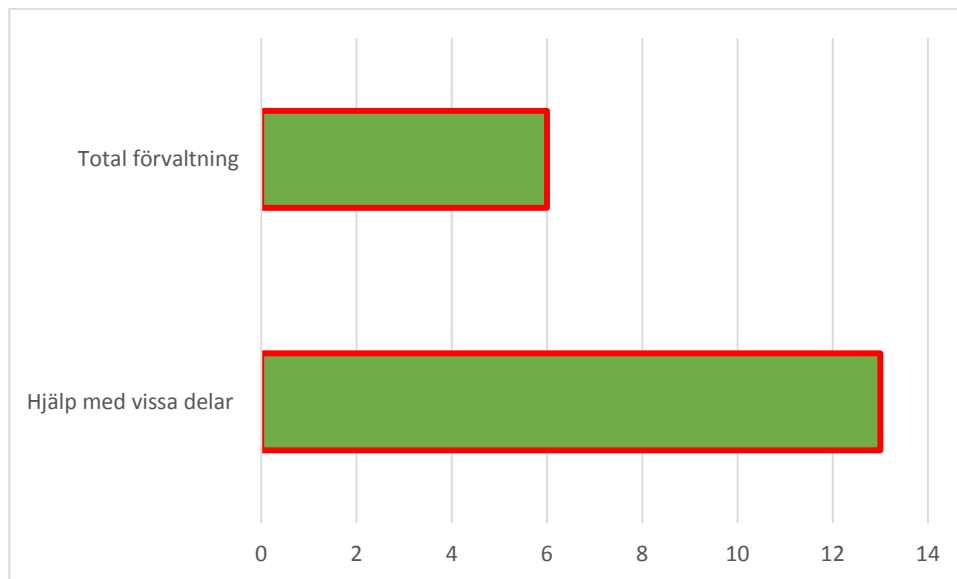
Figur 5.1 Fördelningen mellan de som var intresserade och inte hos de som besvarade intervjun.

”Om svaret är nej, motivera gärna varför?”

Av de två som svarade nej på om intresset fanns, så var båda redan nöjda med hur deras skog togs om hand i dagsläget så därför fanns inget intresse att förvalta den på något annat sätt tyckte de.

”Om du skulle vara intresserad av det, skulle du vilja ha en totalförvaltning där förvaltaren sköter allt som du vill ska utföras, eller vill du ha hjälp inom vissa delar av skogsförvaltningen?”

Här var svaren lite mer jämnare fördelade hos de tillfrågade, 13 st ville ha hjälp med vissa delar utav skogsskötseln då de ansåg sig ha tillräckliga kunskaper överlag, utom på vissa ställen där de kände att en hjälpende hand skulle vara bra. Resterande sex stycken tyckte en totalförvaltning lät som det bästa alternativet för just deras del.

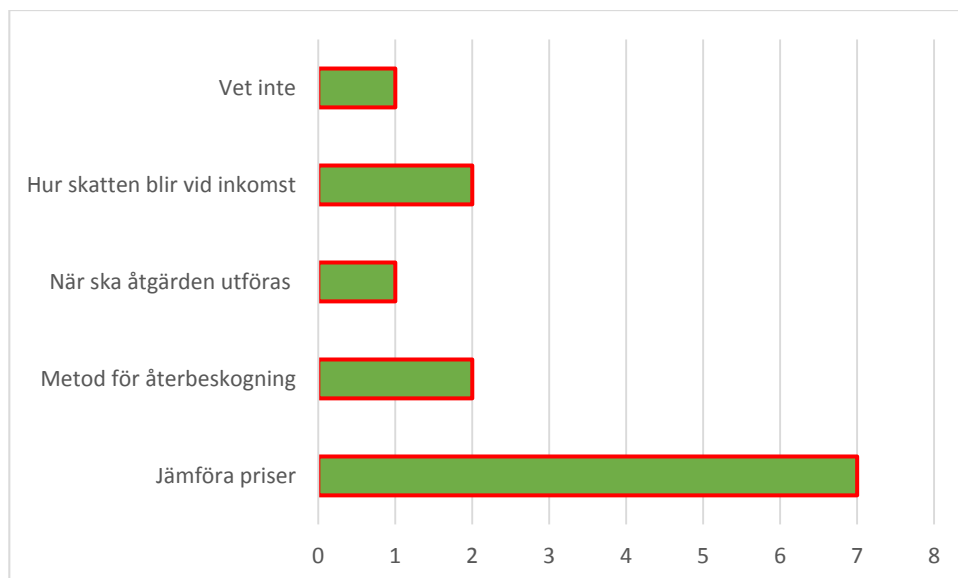
Figur 5.2 Hur vill markägaren ha hjälp av förvaltaren, med vissa delar eller allt?

”Om du skulle vilja ha hjälp med vissa delar, vilka skulle det vara?”

De 13 personerna som svarade att de ville ha hjälp med vissa delar i skogsskötseln fick en fråga på vilka delar de vill ha hjälp med. Majoriteten önskade hjälp med att jämföra priser från olika företag och entreprenörer. Prisjämförelserna gällde både för försäljning av virke och kostnader i samband med åtgärder som t.ex. röjning, återbeskogning, vägbyggnation med mera.

Andra behov var:

- Metod för återbeskogning som passar bäst för det specifika området.
- Att skogen får rätt åtgärd, utförd i rätt tid
- Hur skatten blir vid inkomst från skogen

Figur 5.3 Vilka delar i den skogliga förvaltningen vill skogsägarna ha hjälp med

"Skulle du vara intresserad av att ha ett oberoende "Bollplank" att diskutera olika tankar och saker du känner dig osäker på inom skogsförvaltning.

Samtliga intervjuade fick frågan om de var intresserade utav ett "Bollplank" att diskutera olika idéer och förslag som de har själv eller som kommer från en annan part t.ex. virkesköpare eller entreprenörer. Tanken med idén om ett "Bollplank" är att markägaren ska kunna få en oberoende parts syn på den berörda idén eller förslaget.

Här ställde sig alla 19 personer som var intresserade utav hjälp med förvaltning även positiv till detta, flera tyckte att en kombination av förvaltning och "Bollplank" var en bra idé. De två som var nöjda med hur deras skog förvaltades i dagsläget var inte intresserade utav idén med ett "Bollplank".

"Har du som markägare egna önskemål om hur du skulle vilja att förvaltningen skulle vara upplagd för att passa dig?"

Här fick studien inga riktigt konkreta förslag som sticker ut. Önskemålen från de flesta var att deras skogar skulle skötas med både produktion och miljövärden som dom två stora aspekterna. Flera indikerade även att de vill lämna över fastigheten/fastigheterna till sina närstående och att de skulle förvalta familjeskogen vidare.

Vid ett överlämnande av fastigheten påpekade några extra noga att det inte skulle vara så många åtgärder för de nya ägarna att göra direkt. Så för deras del var det viktigt att skogen lämnades över i ett "Välvärdat skick", för att citera en utav de tillfrågade.

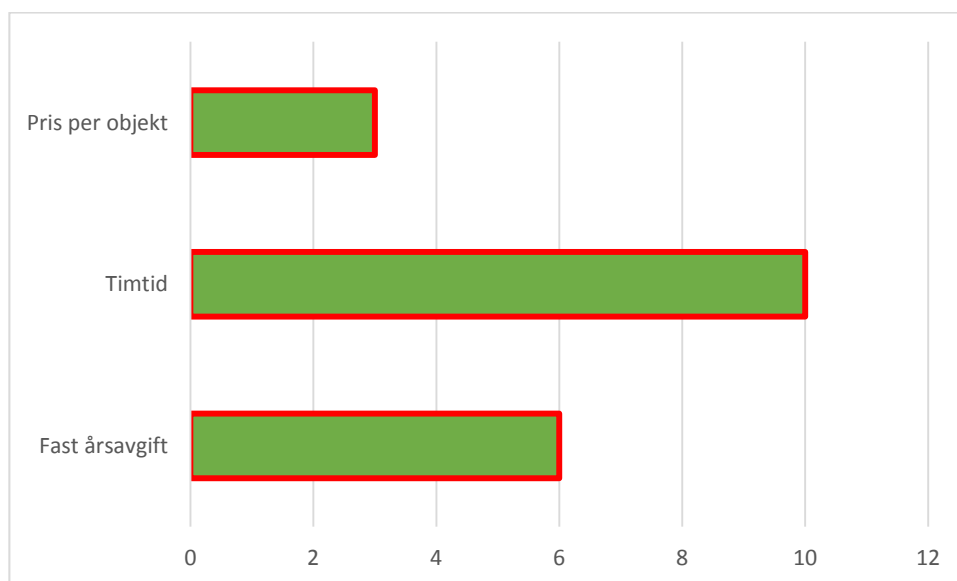
Vissa av de tillfrågade markägarna hade inget att tillägga på denna punkt utan resonerade på de viset att "förvaltaren" visste vad som var bra att göra eller inte just i deras fall.

En av de intervjuade kände en stor press på sig att sköta skogen som denne person hade ärvt av en nära släkting. Avståndet var långt till fastigheten vilket gjorde att den sällan besöktes vilket i sin tur gav ägaren dåligt samvete. Så önskemålet från denna person var att fastigheten togs om hand på ett sätt som den som ägde den tidigare hade uppskattat. För att slippa ha lite dåligt samvete själv och föra familjeskogen vidare i samma anda.

"Hur skulle du vilja att förvaltaren tar betalt för tjänsten/tjänsterna?"

- Timtid?
- Fast kostnad per objekt?
- En årsavgift där avtalad skötsel ingår? Och tjänster utom avtalet debiteras med timkostnad?

Här tyckte de sex stycken som var intresserade utav en totalförvaltning att en årsavgift där avtalad skötsel ingick var den mest lämpliga metoden. Av de 13 st som hellre var intresserade av hjälp inom vissa områden var det fördelat över de andra två alternativen fast pris per objekt eller betala för antalet nerlagda timmar.

Figur 5.4 Hur markägaren vill betala förvaltaren för dess utförda arbete.

"Vad anser du som skälig ersättning, per timme, per objekt, eller en årsavgift som du skulle vara beredd att betala förvaltaren?"

Denna fråga tyckte många markägare var svår att besvara.

De som hade en önskan om att betala ersättning per timme låg alla inom spannet 250 till 500 kr/h + moms, var beredda att betala detta till en eventuell förvaltare. Tar man ut ett medelvärde för ersättningen per timme blir den ca 360 kr/h + moms.

Vad gäller fast årsavgift där avtalad skötsel ingår, där bröts frågan ner till ett hektarpris som markägaren var beredd att betala. Där hamnade svaren på ett hektarpris mellan 15- 65 kr per hektar och år. Medelvärdet för priset per hektar och år blev strax över 40 kr + moms.

De som önskade betala ett fast pris per objekt var de som hade svårast att uttrycka vad de ansåg vara en skälig ersättning för arbetet. En av de tillfrågade tyckte en viss procentsats av differensen mellan det högsta och lägsta anbudet vid en virkesförsäljning var en lösning. Men han insåg att den iden inte kommer att fungera särskilt bra vid jämförelse av anbud på t.ex. röjning eller vägbyggnation. Vid mer skötselriktade åtgärder önskade han ett fast pris i förväg på vad "förvaltarens" jobb skulle kosta. Utifrån den offerten ville han välja om den "extra kostnaden" förvaltarens arbete skulle kosta vart värt det eller inte.

För att summera fråga nummer åtta så var det relativt svårt att få ett rakt svar. Flera personer tryckte på att om förvaltaren kunde uppvisa att dennes nerlagda arbete för markägaren ger positiva resultat så ska förvaltaren självklart få en skälig ersättning. Med positiva resultat av förvaltarens nerlagda arbete menades både att den ekonomiska avkastningen stiger samt att åtgärderna utförs med ett bra resultat som följd.

"Möjligheten till att kunna ha ett "Bollplank" att ringa och kunna diskutera olika idéer och funderingar med, vad skulle det vara värt uttryckt i en fast kostnad per år?"

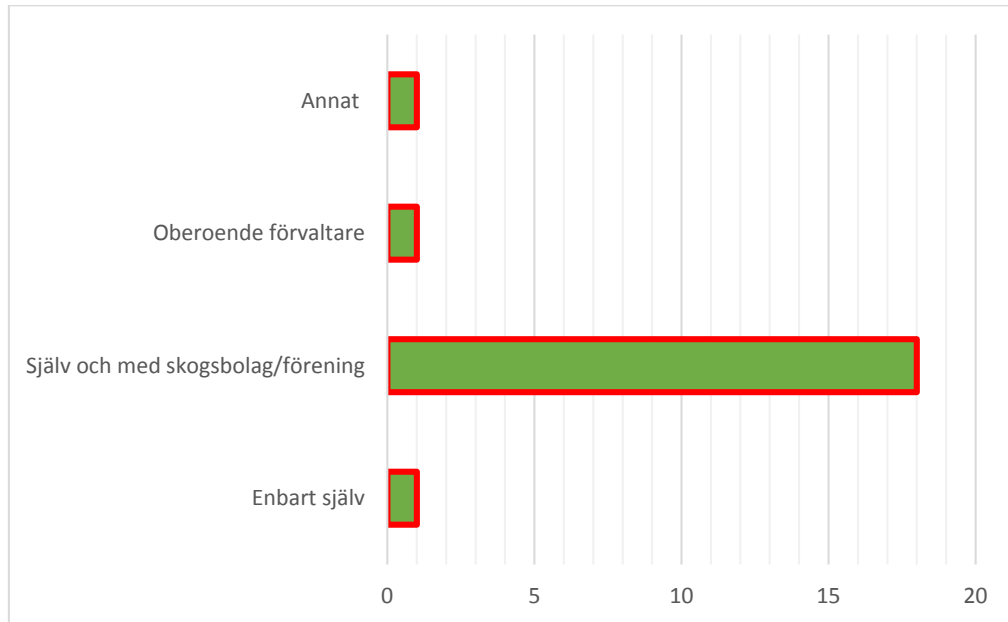
Även denna fråga var svår att besvara när det gällde att värdera denna möjlighet. Flera valde att inte svara på frågan, men de som svarade gav följande resultat.

Svaren låg mellan 200-2000 kr som en fast kostnad per år. Det är svårt att jämföra svaren då arealen som markägarna förfogar över varierar ganska kraftigt.

Den högsta summan på 2000 kr per år kom från en stor markägare och den på 200 kr från en relativt liten.

"Hur sköts din/er skog idag?"

Här var det vanligaste svaret att skogen sköts av markägaren själv i samarbete med ett virkesköpande skogsbolag eller förening, den lösningen hade 18 utav 21 tillfrågade i intervjun. En person hade redan i dagsläget en oberoende förvaltare, en skötte och gjorde allt själv och den sista tog in hjälp från en bekant.

Figur 5.5 Hur de tillfrågade markägarna sköter sin skog i dagsläget

"Har du/ni någon skogsbruksplan på fastigheten och används den i skogsskötseln?"

14 utav totalt 21 intervjuade personer uppgav att de hade en skogsbruksplan över sitt skogsinnehav. I vilken utsträckning den brukades i skogsskötseln varierade kraftigt.

Några av de tillfrågade brukade den flitigt och tog nästan alltid med den ut på fastigheten när de funderade och planerade vilka åtgärder som skulle utföras härnäst.

De flesta av de svarande brukade den ibland men inte i särskilt stor utsträckning.

En av de intervjuade uppgav att han hade en skogsbruksplan med förstod inte hur den var uppbyggd så han kunde tyvärr inte utläsa så mycket från den. Trots att han hade en plan så var den alltså inte till så stor hjälp i skogsskötseln för hans egen del.

6. DISKUSSION

Detta arbete har haft som syfte att undersöka om privata markägare i Härjedalen är intresserade av att en oberoende förvaltare helt eller delvis hjälper dem att förvalta deras skogar, samt hur de värderar den möjligheten ekonomiskt.

Totalt har 25 personer kontaktats, utav dessa var det 21 som besvarade telefonintervjun.

Svarsprocent i denna undersökning är relativt hög med 84 %. De flesta av de intervjuade gav bra och tydliga svar på frågorna. Vissa var inte så intresserade utav skogsskötsel trots att de ägde skog och deras kunskap om ämnet var ganska låg. Det gjorde att de hade svårigheter att förstå vissa utav frågorna i intervjun. Att jag gjorde undersökningen via telefon var en stor fördel då jag kunde vidareutveckla hur jag menade och lägga lite mer förklarande ord. Det gjorde det betydligt lättare för den intervjuade att förstå frågan, vilket jag tror ledde till betydligt bättre svar från de intervjuade.

6.1 Brister att tänka på

Det finns bristfälliga delar i alla undersökningar. I detta fall tänker jag på samplets storlek. Har hela arbetet omfattat mer tid har man kunnat kontakta fler markägare och fått en betydligt bredare och säkrare bild av läget. Med en given tidsram måste man sätta upp gränser för att det ska gå att genomföra. Trots att detta sampel är ganska litet var svaren jag fick ut över förväntan tycker jag. Nästan alla var mycket trevliga och tänkte verkligen till över frågorna. De finns ju en risk med intervjuer att om personen som besvarar frågorna inte är engagerad och tänker över sina svar så blir tyvärr resultatet därefter.

Att personerna i det sampel jag använt representerar ett medel av de som äger skogsmark i Härjedalen är svårt att säga med ett så förhållandevis litet sampel. Jag kan ju ha fångat upp en grupp som befinner sig långt från medelvärdet. Vid ett större sampel blir ju säkerheten i resultatet större.

Skulle denna studie göras om eller vidareutvecklas skulle det vara lämpligt med ett större antal markägare.

6.2 Reflektion av resultatet

Flera av de markägare jag intervjuat såg det här med oberoende förvaltning som en mycket bra och intressant idé. Många av de tillfrågade hade inte ens tänkt i de här banorna att en tredje part kan hjälpa till vid skötseln utav deras skog.

Problemet med att etablera en sådan här möjlighet från ide till verklighet är just den ekonomiska frågan tror jag. Många markägare är säkert intresserade utav möjligheten men kommer nog att börja tveka om det är värt den "extra" kostnaden som en eventuell förvaltare skulle medföra. Vid denna punkt kommer markägarna börja tveka om det är värt det eller inte. Så att etablera en sådan här ide till verklighet kräver tålamod. "Reklamen" för förvaltaren måste gå från en markägare, som vågat prova den "nya metoden" för att det ska få ett bra genomslag, till andra markägare. Den typen av marknadsföring är inte den snabbaste.

Just detta problem upptäckte jag under intervjuerna. På frågan om intresse fanns kom svaren ganska snabbt och tydligt på de frågor som inte handlade om betalningslösningar och ersättningar. På de frågor som handlade om pengar började samtliga att dra ut på svaren och svara ganska otydligt. Visst är det en svår fråga att ge ett rakt svar på men jag tror att osäkerheten om det är värt en "extra" kostnad eller inte, uppkom i allas huvud som jag intervjuade fast de inte sa det.

Jag tror att om man skulle kunna etablera en stor skara markägare som köper in förvaltning så skulle det underlätta för de företag och föreningar som köper in virke av privata markägare. De företagen och föreningarna skulle inte behöva lägga lika mycket tid på rådgivning till skogsägare utan kan fokusera mer på att enbart köpa in virke. Nackdelen för de som köper virke med denna idé är att om fler markägare tar in anbud när de ska sälja virke så tror jag att virkespriserna kommer att stiga lite. De blir alltså mer förhandling om virket om fler markägare börjar jämföra priser från olika aktörer. I dagsläget är min känsla att många markägare inte jämför priser utan är ett virkesköpande företag eller förening trogna vid alla försäljningar av virke från fastigheten.

Sammanfattningsvis anser jag att det här med att kunna erbjuda privata markägare en oberoende hjälp med förvaltningen av deras skogar är något som ligger rätt i tiden. Andelen utbor som äger skog ökar sakta men säkert hela tiden och bor du långt ifrån din fastighet så blir det svårare och mer tidsödande att ta om hand om allt själv. Även betydelsen för skogen som en ekonomisk trygghet minskar då allt fler markägare har sin inkomst tryggad genom ett arbete utanför skogsägandet. Det gör att flera markägare börjar intressera sig mer för skogens andra värden som rekreation av olika slag och känsla att fortsätta ta hand om familjeskogen som ofta gått i arv inom slakten.

Kan man då erbjuda en lösning där markägaren känner att familjeskogen är i "trygga händer" utan att markägaren själv känner att allt ansvar vilar på dennes axlar dvs. att skogen måste skötas och ses över. Då finns det här enligt mig en bra och förhoppningsvis väldigt uppskattad affärsidé.

7. SAMMANFATTNING

Detta examensarbete har undersökt om det finns intresse hos privata markägare som äger skogsmark i Härjedalen, att en oberoende förvaltare hjälper skogsägaren helt eller delvis med skötseln av deras skogar. Samt hur de skulle vilja att förvaltningen var upplagd och vad de anser sig kunna betala för den eventuella tjänsten/ tjänsterna

Uppdragsgivare till detta arbete är mitt eget företag. Detta för att mitt mål är att kunna jobba heltid som egen företagare, då tanken är att oberoende skogsförvaltning ska kunna vara ett utav mina "ben" att stå på.

Litteraturstudien redovisar tre aktörer som erbjuder privata markägare förvaltning i dagsläget i Härjedalen, och hur deras upplägg ser ut. Dessutom beskrivs de privata markägare som finns runt om i vårt land, hur ägarkategorin åbor respektive utbor ser ut och även vilka aspekter utav skogsägandet ägaren värdesätter. Även synsättet på hur privata skogsägare har förhållit sig till skogsmark och dess ekonomiska betydelse den har haft rent generellt under årens lopp redovisas. Slutligen ges en kort beskrivning till mitt företag.

Resultatet av studien visar att 19 utav de 21 personerna som besvarade intervjun ställde sig positiva till iden att en oberoende part hjälper till vid skötseln av deras skogar.

Intresse fanns både för totalförvaltning och hjälp inom vissa delområden av skogsskötseln. Med totalförvaltning menas att markägaren vill ha hjälp med det mesta inom skogsskötsel. Hjälp inom vissa delar innebär att markägaren känner ett behov av hjälp med vissa åtgärder av skogsskötseln, t.ex. metod för återbeskogning.

Önskemål om hur förvaltaren tar betalt från kunden varierade. De som kände att en totalförvaltning var det bästa alternativet ville alla betala genom en fast avgift per år, där en avtalad skötsel de önskade ha ingick. De som kände att få hjälp inom vissa områden så var den bästa lösningen antingen att betala förvaltaren efter nerlagda timmar eller få ett fast pris per objekt. Medelvärdet för ersättningen för totalförvaltningen hamnade på strax över 40 kr +moms per hektar och år. För ersättningen per timme, som markägarna var beredda att betala en förvaltare, var medelvärdet strax över 360 kr + moms per timme.

En utav frågorna var om markägaren skulle vara intresserad utav att kunna ha en person att ringa som var kunnig inom området skogsskötsel. Ungefär som ett "Bollplank" att kunna diskutera olika idéer och förslag som markägaren har själv eller som denne fått från någon entreprenör eller företag. Den iden ställde sig alla de 19 som var intresserade av förvaltning positiva till.

8. REFERENSLISTA

8.1 Publikationer

Andersson, M., Boman, M. & Gong, P. (2013). Fakta Skog- Vad vill skogsägaren satsa på? SLU.

Vi i Skogsägarna Mellanskog ekonomisk förening. (2014) Mellanskog.

Eriksson, F. (2014) *Privata skogsägares betalningsvilja för skogsförvaltning.* SLU.

Holmberg, L-E. (2015) Skogshistoria år från år 1177-2005 – *Skogspolitiska beslut och andra viktiga händelser i omvärlden som påverkat Skogsvårdsorganisationens arbete.* Skogsstyrelsen.

Norlin, A. (2012) *Skogsägarföreningarnas utveckling efter krisen i slutet på 1970-talet – en analys av förändringar och trender.* SLU.

Jonsson, H. (2009) *Praktisk intervjuteknik.* Luleå tekniska universitet.

Hedin, A (1996) *En liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju.*

8.2 Internetdokument

Länk A:

Härjedalen (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.herjedalen.se/turism/karta/harjedalenisverige.4.5b55a78b11fd06dcada800040.html> [2015-09-17]

Länk B:

Skogsstyrelsen (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.skogsstyrelsen.se/Upptack-skogen/Skog-i-Sverige/Fakta-om-skogen/Vem-ager-skogen/> [2015-09-17]

Länk C:

ATL (2007) [Online] Tillgänglig:

<http://www.atl.nu/skog/manga-skogsagare-bor-inte-i-skogen> [2015-09-18]

Länk D:

Holmen Skog (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.holmen.com/sv/Skog/Oka-vardet-pa-din-skog/Skogsforvaltning/>

[2015-09-22]

Länk E:

Skogssällskapet (2015) [Online] Tillgänglig:

<https://www.skogssallskapet.se/vara-tjanster/malanpassad-forvaltning.html>

[2015-09-28]

Länk F:

Skogs Sverige (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.skogssverige.se/skog/skogshistoria/skogshistoriskt-forum/vem-agde-skogen>

[2015-10-07]

Länk G:

Skogs Sverige (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.skogssverige.se/skog/skogshistoria/skogshistoriskt-forum/avvittringen>

[2015-10-07]

Länk H:

Skogs Sverige (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.skogssverige.se/skog/skogshistoria/agande-och-nyttjande-av-skogsmarken/sagverkens-framvaxt>

[2015-10-07]

Länk I:

ATL (2015) [Online] Tillgänglig:

<http://www.atl.nu/skog/nya-krav-st-lls-p-skogs-garf-reningarna>

[2015-10-07]

9. BILAGOR

Bilaga 1 Intervjufrågor till privata markägare i Härjedalen.

Intervjuunderlag oberoende skogsförvaltning i Härjedalen

1. Är du intresserad av möjligheten till att en oberoende part hjälper till att

“förvalta” ditt skogsinnehav efter dina önskemål? (T.ex., håller koll på vilka åtgärder som behövs göras i skogen för att det ska stämma in med dina målbilder för din skog. Som exempel på det, planerar vilka områden som behöver någon form utav skogsskötselåtgärd, ex gallringar, avverkningar, röjningar, vägunderhåll, naturhänsyn med mera. Och sedan planerar hur det ska utföras och skickar ut anbud till olika entreprenörer och virkesköpande företag för att jämföra pris och ekonomiskt utfall.

Även som ett grundläggande stöd hur det funkar grundligt med skatterna som blir vid inkomster från din skog. Själv klart är de du som markägare som tar alla beslut om en åtgärd ska genomföras eller inte.)

2. Om svaret är nej, motivera gärna varför.

3. Om du skulle vara intresserad av det, skulle du vilja ha en

totalförvaltning där förvaltaren sköter allt som du vill ska utföras, eller vill du ha hjälp inom vissa delar av skogsförvaltningen?

4. Om du skulle vilja ha hjälp med vissa delar, vilka skulle det vara?

5. Skulle du vara intresserad av att ha ett oberoende ”Bollplank” att

diskutera olika tankar och saker du känner dig osäker på inom skogsförvaltning.

6. Har du som markägare egna önskemål om hur du skulle vilja att

förvaltningen skulle vara upplagd för att passa dig?

7. Hur skulle du vilja att förvaltaren tar betalt för tjänsten/tjänsterna?

Tim tid?

Fast kostnad per objekt?

En årsavgift där avtalad skötsel ingår? Och tjänster utom avtalet debiteras med timkostnad?

8. Vad anser du som skälig ersättning, per timme, per objekt, eller en

årsavgift som du skulle vara beredd att betala förvaltaren?

9. Möjligheten till att kunna ha ett "Bollplank" att ringa och kunna

diskutera olika idéer och funderingar med, vad skulle det vara värt

uttryckt i en fast kostnad per år?

10. Hur sköts din/er skog idag? (Av du/er själva, skogsbolag, förening eller annan part)

11. Har du/ni någon skogsbruksplan på fastigheten och används den i skogsskötseln?